

คำถวายพระพร: ภาษากับภาพสะท้อนสังคมไทย
Wishing Messages for His Majesty King Bhumibol Adulyadej
: Language and Reflection of Thai Society

ทินวัฒน์ สร้อยกุดเรือ

Thinnawat Sroikudrua

สาขาวิชาภาษาไทย

Thai Language

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Faculty of Humanities and Social Sciences

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khon Kaen University

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คำถวายพระพรเนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี จากการวิเคราะห์คำถวายพระพร ผลการศึกษาทฤษฎีทางภาษาในการถวายพระพรพบการใช้ภาษาทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง การใช้คำราชาศัพท์และการใช้คำสามัญโดยสามารถแบ่งระดับการใช้ภาษาในการถวายพระพรได้สามระดับคือ ระดับทางการ ระดับกึ่งทางการ และระดับภาษาปาก กลวิธีทางภาษาสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนชาวไทยมีความใกล้ชิดและมีความผูกพันกับพระองค์ดูจากรายการที่ลูกมีต่อพ่อ ทั้งนี้คนไทยมีความใกล้ชิดและมีความผูกพันกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจากการที่พระองค์ทรงงานและการเข้าถึงประชาชนตามโครงการต่างๆ มากกว่าสามพันโครงการตลอดจากสภาพปัญหาต่างๆ ในสังคมไทยจึงส่งผลให้คำถวายพระพรมีเนื้อหาถึงการห่วงพระทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและการตั้งปณิธานทำความดีและดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทเพื่อให้พระองค์สำราญพระราชหฤทัย

คำสำคัญ: คำถวายพระพร; ภาษา

Abstract

Drawing on Stylistics, this paper aims at analyzing the wishing messages on the 60th Anniversary of His Majesty's Accession to the Throne. Various types of linguistic features have been found: the use of both prose and poetic styles of language, and the use of royal words and common words. Three levels of language have been discovered in the wishing messages: formal, semi-formal, and informal. These linguistic features reflect the close relationship between His Majesty and the Thai people like father and his children due to His Majesty's initiation of more than three thousand development projects for the well-being of Thai people throughout his reign. Given all the current problems in Thai society, the wishing messages reflect Thai people's concern for His Majesty's feeling, and Thai's people's determination to do good deeds and to follow his Majesty's way for the pleasure and happiness of His Majesty.

Keywords: Wishing Messages; Language

บทนำ

พุทธศักราช 2559 เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติ 70 ปี ซึ่งในปีพุทธศักราช 2549 ที่ผ่านมาเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ซึ่งถือเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงครองราชย์นานที่สุดในโลก ในโอกาสนี้ปวงชนชาวไทยต่างพร้อมใจกันแสดงความจงรักภักดีด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การสวมเสื้อสีเหลืองซึ่งเป็นสีประจำวันพระบรมราชสมภพ การสวมสายรัดข้อมือ การจัดงานเฉลิมพระเกียรติต่างๆ และการลงนามถวายพระพร

การลงนามถวายพระพรเป็นแนวทางหนึ่งที่ประชาชนไทยแสดงออกถึงความจงรักภักดีที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วิธีการลงนามถวายพระพรสามารถทำได้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การลงนามถวายพระพรด้วยการเขียนบัตรถวายพระพร การถวายพระพรในสมุดถวายพระพรที่ทางราชการกำหนดให้ และการลงนามถวายพระพรผ่านเว็บไซต์ ราชบัณฑิตยสถาน (2545: 487, 795) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ถวาย” ไว้ว่า ให้, มอบให้ และได้ให้ความหมายของคำว่า “พร” ไว้ว่า การอวยพร หรือการถวายพระพร เป็นการให้หรือการมอบคำแสดงความปรารถนาให้ประสบสิ่งที่เป็นสิริมงคล เช่น ให้พร ถวายพระพร สิ่งที่ต้องการเลือกเอาตามประสงค์ วัชรวิพันธ์ พิศนาคะ (2522:1) กล่าวถึงการเขียนคำอวยพรว่า การเขียนอวยพรเป็นประเพณีของทุกชาติทุกภาษาที่เนื้อหาในการอวยพรในโอกาสต่างๆ กัน เช่น วันขึ้นบ้านใหม่ วันขึ้นปีใหม่ วันมงคลสมรส ดังนั้นการอวยพรหรือการถวายพระพรจึงหมายถึงการมอบความปรารถนาดี ความหวังดีให้ผู้รับได้ประสบสิ่งที่เป็นสิริมงคลและตามความประสงค์ของผู้ขอ ประเทศไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมมีการอวยพรตามโอกาสสำคัญที่เหมาะสม การลงนามถวายพระพรจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่คนไทยจะแสดงความปรารถนาดีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ประสบสิ่งที่เป็นสิริมงคล วิธีการลงนามถวายพระพร (Event Communication) สามารถทำได้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การลงนามถวายพระพรด้วยการเขียนบัตรถวายพระพร การถวายพระพรในสมุดถวายพระพรที่ทางราชการกำหนดให้ และการลงนามถวายพระพรผ่านเว็บไซต์

การถวายพระพรแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถือเป็นการใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อเจตนาของผู้พูดอันส่งผลให้เกิดการกระทำต่างๆ ซึ่งการถวายพระพรเป็นการแสดงความรู้สึก (expressive) อารมณ์และทัศนคติเพื่อสื่อถึงเจตนาและความรู้สึกของผู้พูด การแสดงออกทางภาษาด้วยคำถวายพระพรเป็นวิถีปฏิบัติทางสังคมของคนไทยรูปแบบหนึ่ง ภาษากับสังคมมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สังคมประกอบสร้างภาษาและขณะเดียวกันภาษาก็ประกอบสร้างสังคมบทความนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์ภาษาคำถวายพระพรโดยมุ่งวิเคราะห์หัตถ์ที่ใช้ในภาษาพูดหรือภาษาเขียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาที่ใช้ในการลงนามถวายพระพร และการใช้ภาษาดังกล่าวสะท้อนสังคมไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างไร ผู้เขียนได้เก็บข้อมูลจากการลงนามถวายพระพรผ่านเว็บไซต์ (<http://www.manager.co.th/king60years>) ซึ่งเป็นการถวายพระพรออนไลน์โดยสุ่มตัวอย่างคำถวายพระพรทุกลำดับที่ 5 จำนวนทั้งสิ้น 100 ตัวอย่าง

การใช้ภาษาในการลงนามถวายพระพร

1. รูปแบบการใช้ภาษา

การใช้ภาษาในการลงนามถวายพระพร สามารถแยกให้เห็นการใช้ภาษาได้ 2 รูปแบบดังนี้ การใช้ร้อยแก้วและร้อยกรองในการลงนามถวายพระพร ในการลงนามด้วยร้อยแก้วนั้นพบการใช้คำราชาศัพท์ การใช้คำสามัญร่วมกับคำราชาศัพท์ นข้อความถวายพระพรเดียวกันและการใช้คำสามัญเพียงอย่างเดียว

1) การใช้ร้อยแก้วในการถวายพระพร พบการใช้คำราชาศัพท์ การใช้คำสามัญร่วมกับคำราชาศัพท์ในข้อความถวายพระพรเดียวกัน และการใช้คำสามัญเพียงอย่างเดียว

ตัวอย่างการใช้ราชาศัพท์ในการถวายพระพร

ราชาศัพท์ หมายถึง ศัพท์ที่คนสามัญใช้เมื่อพูดถึง หรือพูดกับพระเจ้าแผ่นดิน และพระบรมวงศานุวงศ์ เนื่องจากในวัฒนธรรมไทย เมื่อคนทั่วไปกราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระองค์เจ้า เจ้าฟ้า และหม่อมเจ้า จะต้องเปลี่ยนภาษาธรรมดาเป็นภาษาที่ต่างออกไป (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2545: 79) ดังนั้นคำถวายพระพรจึงพบการใช้คำราชาศัพท์

ตัวอย่าง

“ขอให้พระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์จงทรงพระเจริญ”

“ข้าพระพุทธเจ้าครอบครัวพรมโณภาสขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยได้โปรด

คุ้มครองพระองค์ พระบรมวงศานุวงศ์จงทรงเกษมสำราญ พระชนมายุ
ยืนยืนาน ตลอดกาลนานเทอญ”

“ขอให้พระองค์ทรงพระเจริญยืนยืนาน เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของประชาชน
ชาวไทย ตลอดไป”

ตัวอย่างการใช้คำสามัญร่วมกับคำราชาศัพท์

ตัวอย่าง

1. ขอให้ในหลวงมีพระวรกายที่แข็งแรง มีความสุข อายุยืนนาน”

2. “เรารักในหลวงของเรา ขอให้ท่านมีสุขภาพกาย ใจ แข็งแรง มีอายุ ยืนนาน
เป็นมิ่งขวัญของชาวไทยตลอดกาลนานเทอญ ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้าครอบครัวสิทธิบุรณะ”

3. “ลูกให้คำสัตย์ปฏิญาณในการทำความดีเท่าที่จะสามารถทำได้ทุกอย่าง
เพื่อส่งผลบุญของการทำความดีให้กับพ่อหลวง ขอทรงมีพระพลานามัย แข็งแรง
ตลอดไปค่ะ”

จากตัวอย่างคำถวายพระพรในข้อความที่ 1 พบการใช้คำราชาศัพท์คือ
พระวรกายและพบคำสามัญในคำว่า อายุ แทนคำว่า พระชนมพรรษา และในข้อความ
ที่ 2 พบการใช้คำว่า สุขภาพกาย สุขภาพใจ อายุซึ่งเป็นคำสามัญแทนคำว่า พลานามัย
พระราชหฤทัย พระชนมพรรษา ข้อความที่ 3 พบการใช้ พลานามัยซึ่งหมายถึงสุขภาพ
ด้วย ดังนั้นเห็นได้ว่าการใช้ทั้งคำราชาศัพท์และคำสามัญในคำเดียวกัน

ตัวอย่างการใช้คำสามัญเพียงอย่างเดียว

นอกจากนี้คำถวายพระพรยังพบการใช้คำสามัญเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เนื่องจาก
คำราชาศัพท์เป็น “ทำเนียบภาษาหนึ่งของภาษาไทย เป็นทำเนียบภาษาที่ใช้วงสนธิ
แบบตายตัว และคำศัพท์ที่ใช้ในการทำเนียบภาษาราชศัพท์ของไทยมีจำนวนมาก แต่คำ

ที่ปรากฏในตำราบางคำก็ล้าสมัยและไม่ใช้แล้ว และอาจมีคำสมัยใหม่เกิดขึ้นและยังไม่ปรากฏในหนังสืออีกด้วย ผู้พูดต้องหมั่นสังเกตจะเป็นผู้ใช้ราชาศัพท์ได้ถูกต้อง นอกจากนั้นเมื่อกล่าวเป็นข้อความต่อเนื่อง ราชาศัพท์ยิ่งเพิ่มความยากในการใช้ขึ้นอีก เพราะลักษณะของประโยคและถ้อยคำที่ใช้ไม่ได้เป็นไปตามกฎไวยากรณ์ของภาษาไทยปกติ” (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2545: 79-81)

“ขอให้ท่านมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง อยู่เป็นพ่อดูแลพวกลูกๆ ต่อกันนานๆ ลูกจะเป็นคนดี ทำความดีไม่ให้พ่อลำบากใจ ขอให้ มีความสุขสดใส หนูรักพ่อค่ะ”

2) การใช้ร้อยกรองในการลงนามถวายพระพร

การใช้คำร้อยกรองในการลงนามถวายพระพรพบการใช้ที่ไม่มากนัก เนื่องจากการถวายพระพรด้วยร้อยกรองมีกฎของฉันทลักษณ์เข้ามาเกี่ยวข้องทำให้เกิดความยุ่งยาก และเนื้อหาที่ปรากฏในบทร้อยกรองจะกล่าวสดุดีถึงพระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงทำเพื่อชาวไทยและให้พระองค์ทรงครองราชย์ต่อไป

ตัวอย่างการลงนามถวายพระพรด้วยร้อยกรอง

“พ่อหลวงของปวงชน	ท่านคอยดลบันดาลให้
ความสุขของคนไทย	คือน้ำใจของพ่อหลวง
พ่อหลวงของคนไทย	ท่านนั้นให้สิ่งทั้งปวง
คนไทยมีในหลวง	สุขทั้งปวงชาวไทยเอย”

“ธ ทรงเป็นหยาดน้ำอันล้ำชั้น	ราษฎร์ดาษด้นั้นรื่นสุขเป
ขอน้อมเกล้าฯ ถวายชัยองค์ภูมิินทร์	ขวัญธาณินทร์ครองราชย์อยู่คู่จักรี”

ทั้งนี้จากการใช้คำสามัญเพียงอย่างเดียวและการใช้ร้อยกรองในการถวายพระพร จะพบการใช้คำง่าย ๆ เนื่องจากคนไทยมีความรู้สึกผูกพันดุจดังคนในครอบครัว สังเกตได้จากการใช้คำเรียกพระองค์ว่า “พ่อ” และคำเรียกแทนตัวของผู้ถวายพระพรว่า “ลูก”

2. ระดับภาษาในการลงนามถวายพระพร

การใช้ภาษาในงานเขียนสามารถแบ่งระดับภาษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ภาษาปาก ภาษากึ่งทางการ และภาษาทางการ ทั้งนี้การลงนามถวายพระพรเป็นการเขียนหนังสือกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งถือเป็นการเขียนที่มีระดับภาษาแบบเป็นทางการดังรูปแบบการเขียนหนังสือกราบบังคมทูลนี้

คำขึ้นต้น

ขอเดชะ ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้า/ นาย/ นาง/ นางสาว
ชื่อ.....ขอพระราชวโรกาส กราบบังคมทูลพระกรุณาทราบใต้ฝ่าละอองธุลี
พระบาท พระราชาอาญาไม่พินเกล้าพินกระหม่อม
.....(ข้อความ).....

คำลงท้าย

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ขอเดชะ

ลงชื่อ.....

ข้าพระพุทธเจ้า (ลายมือชื่อ).....

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2545:81-2

ราชาศัพท์ถือเป็นทำเนียบภาษาหนึ่งของภาษาไทยและเป็นทำเนียบภาษาที่สำคัญมาก ในสังคมไทยวังจันลีลาที่สำคัญแต่ยากและซับซ้อนสำหรับคนไทย ได้แก่วังจันลีลาแบบตายตัว เช่น ราชาศัพท์ ซึ่งคนไทยจะต้องใช้เมื่อพูดหรือกล่าวถึงพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2545: 72-78) การใช้ภาษากับพระบรมวงศานุวงศ์จะมีแบบแผนการใช้ที่ตายตัวหรือมีการใช้ภาษาที่เป็นทางการ แต่จากการศึกษาการลงนามถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพบว่า มีการใช้ภาษาทั้งสามระดับคือการใช้ภาษาที่เป็นทางการหรือภาษาแบบแผน การใช้ภาษากึ่งทางการ และการใช้ภาษาปากดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างการใช้ภาษาระดับทางการ

จากข้อมูลคำถวายพระพรที่นำมาศึกษาพบว่า การใช้ภาษาระดับทางการมีจำนวนไม่มากนัก เนื่องจากระดับภาษาดังกล่าวมีแบบแผนที่ตายตัวซึ่งมีความยากในการใช้ แต่ในขณะเดียวกันก็มีผู้ถวายพระพรจำนวนหนึ่งเลือกที่จะใช้ภาษาระดับทางการดังกล่าว

“ขอเดชะใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ข้าพระพุทธเจ้าครอบครัวพรหมสวัสดิ์ ขอน้อมถวายพระพรพ่อยุ่หัวของพวกเราชาวไทย ขอให้พ่อดีสุขภาพแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บต่างๆ มีความสุขเกษมสำราญ พระชนมายุยืนนาน อยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของปวงชนชาวไทย ตลอดนานเท่านานเทอญ ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ”

“ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ข้าพระพุทธเจ้านายภาณุพงศ์ บุณนาค และนางสาวอำภรณ์ ชัยศักดิ์ ขอให้พระองค์ทรงมีพระพลานามัยแข็งแรงเพื่อที่จะอยู่เป็นมิ่งขวัญกำลังใจของพสกนิกรชาวไทยอย่างนี้ตลอดไปและขอให้พระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน”

“ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ข้าพระพุทธเจ้านางสาวพิมพ์พิชญ์ บุญมี ขอให้พระองค์ทรงมีพลานามัยแข็งแรงเพื่อที่จะอยู่เป็นมิ่งขวัญกำลังใจของพสกนิกรชาวไทยอย่างนี้ตลอดไปและขอให้พระองค์จงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน”

ตัวอย่างการใช้ภาษาระดับกึ่งทางการ

จากข้อมูลคำถวายพระพรที่นำมาศึกษาพบการใช้ภาษาระดับกึ่งทางการ ภาษาในระดับกึ่งทางการหมายถึง ในข้อความถวายพระพรมีการใช้แบบแผนการ ถวายพระพร รวมถึงการใช้คำราชาศัพท์ร่วมกับคำสามัญ

“ขอจงทรงพระเจริญ เรายรักในหลวงของเรา ขอให้ท่านมีสุขภาพ ภาย ใจ
แข็งแรง มีอายุยืนนาน เป็นมิ่งขวัญของชาวไทยตลอดกาลนานเทอญ ด้วยเกล้า
ด้วยกระหม่อมขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้าครอบครัวศิริบุญธรรม”

“ขอให้พระองค์ทรงมีพละนามัยที่สมบูรณ์และมีอายุยืนนาน เป็นร่มโพธิ์ร่มไทร
ของปวงชนชาวไทยทุกคน ขอให้พระเจ้าอยู่หัวมีสุขภาพที่แข็งแรงและอายุยืนยาว”

ตัวอย่างการใช้ภาษาปาก

จากข้อมูลคำถวายพระพรที่นำมาศึกษา พบว่า มีข้อความถวายพระพรที่ใช้
คำสามัญจำนวนมาก และอาจมีการใช้คำราชาศัพท์จำนวนน้อยปนร่วมด้วย ตัวอย่าง
ภาษาปาก เช่น คนนี้ หนู ความสุขสดใส พวกลูกๆ เป็นต้น

“ขอให้นายหลวงมีพละนามัยที่แข็งแรง และหนูขอสัญญาว่า หนูจะเป็นเด็กดี
และเป็นคนหนึ่งที่ช่วยพัฒนาประเทศชาติให้รุ่งเรืองค่ะ”

“พระองค์ทรงเป็นพ่อของชาวไทยทุกคน ทรงทำทุกอย่างเพื่อราษฎรอย่าง
ไม่เหน็ดเหนื่อย ดังนั้นดิฉันขอสัญญาว่าจะเป็นคนดีของสังคมตลอดไป และอยาก
จะบอกท่านว่า เรายรักในหลวง หนูรักในหลวง ขอให้มีความสุขแข็งแรง”

“ขอให้ท่านมีสุขภาพกายที่แข็งแรง อยู่เป็นพ่อดูแลพวกลูกๆ ต่อไปนานๆ
ลูกจะเป็นคนดี ทำความดีไม่ให้พ่อลำบากใจ ขอให้ทรงมีความสุขสดใส หนูรักพ่อค่ะ”

“ขอให้ท่านอายุยืนนาน”

“ขอให้มีความสุข”

ในสังคมไทยมีแบบแผนปฏิบัติในการใช้ราชาศัพท์ซึ่งเป็นวัจนลีลาแบบตายตัว เมื่อพูดหรือกล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์ การถวายพระพรแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพบการถวายพระพรโดยใช้ภาษาทั้งสามระดับ ดังตัวอย่างข้างต้น โดยเฉพาะการใช้ภาษาทั้งทางการและภาษาปากสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีความใกล้ชิดกับพระองค์เป็นอย่างมาก ความสัมพันธ์ด้วยการแสดงออกทางภาษาที่เกิดขึ้นเปรียบเสมือนลูกเขียนคำอวยพรถึงพ่อ จึงเกิดการใช้ภาษาทั้งแบบแผนและการใช้ภาษาปากในการถวายพระพรพร้อมด้วยเช่น “ขอให้พระเจ้าอยู่หัวมีสุขภาพที่แข็งแรงและอายุยืนยาว” “หนูรักพ่อค่ะ” เป็นต้น

3. เนื้อหาในคำถวายพระพร

เนื้อหาในการลงนามถวายพระพร จึงมีความสัมพันธ์กับช่วงเวลาและโอกาสที่ประชาชนชาวไทยร่วมกันเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ครบ 60 ปี ดังนั้นเนื้อหาในการถวายพระพรจึงเกี่ยวข้องกับความปรารถนาดีที่ต้องการให้ผู้รับประสบกับสิ่งที่เป็นมงคล เนื้อหาจึงสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยรักพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วยการแสดงความห่วงใยในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) พละนาถ

ในปี พ.ศ. 2549 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุ 79 พรรษา ประชาชนชาวไทยจึงถวายพระพรให้พระองค์ทรงมีพระพละนาถแข็งแรงเพื่อให้เป็นที่รักและเป็นที่ยิ่งของประชาชนชาวไทย

ตัวอย่างคำถวายพระพร

“ขอทรงพระเจริญยิ่งยืนนานและขอทรงมีพระพละนาถสมบูรณ์แข็งแรงครับ”

“ขอให้พระองค์ทรงพระเจริญมีพละนาถที่แข็งแรงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของชนชาวไทยตลอดไป”

“ขอให้พระองค์มีความสุขทุกประการและขอขอบพระคุณในหลวง สุดท่ายนี้ ขอให้ในหลวง มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง”

จากตัวอย่างคำถวายพระพรข้างต้นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนชาวไทยห่วงใยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องพระพละนาถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี 2549

พระองค์ทรงได้รับการผ่าตัดพระปฐักันฐกฐิ (กระดูกสันหลัง) จากเหตุการณ์ดังกล่าว ประชาชนชาวไทยได้แสดงความห่วงใยต่อพระองค์โดยได้เฝ้ารับเสด็จตลอดระยะเวลาที่พระองค์เข้ารับการถวายการรักษา เนื้อหาในการถวายพระพร จึงมีเนื้อความให้พระองค์ทรงมีพระพลานามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์เพื่อให้พระองค์ทรงเป็นที่พึ่งของประชาชนชาวไทย

2) ความสำราญพระราชหฤทัย

จากเหตุการณ์ต่างๆ ภายในประเทศทั้งปัญหาทางด้านการเมือง ปัญหายุทธศาสตร์ ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และปัญหาอื่นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อจิตใจของประชาชนชาวไทยเป็นอย่างมาก เมื่อประชาชนชาวไทยไม่มีความสุขประสบปัญหาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งเปรียบเสมือนพ่อที่เป็นผู้ปกครองประเทศย่อมไม่สบายพระทัยไปด้วย การดูแลสุขภาพในบ้านกว่า 60 ล้านคนเป็นการทรงงานที่หนัก คนไทยในฐานะลูกจึงห่วงใยพระองค์ผ่านคำถวายพระพรดังนี้

“ขอให้พระองค์ทรงมีความสุขความสบายใจนะคะ”

“ขอจงทรงพระเจริญ เราชรักในหลวงของเรา ขอให้ท่านมีสุขภาพกายใจแข็งแรง มีอายุยืนนาน เป็นมิ่งขวัญของชาวไทยตลอดกาลนานเทอญ ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะข้าพระพุทธเจ้า ครอบครัวสิทธิบุรณะ”

“ขอให้พระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน และขอให้พระองค์ไม่มีเรื่องใดมาทำลายพระทัยของพระองค์อีกเลย”

การแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในประเทศจากการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ประชาชนชาวไทยมีความห่วงใยที่ต้องการให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสำราญพระราชหฤทัยไม่มีความวิตกกังวล คำถวายพระพรดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า สภาพปัญหาภายในประเทศประชาชนชาวไทยต้องการให้สถานการณ์ดีขึ้น ประชาชนชาวไทยทุกคนและทุกหน่วยงานต้องการให้ปัญหาดังกล่าวหมดสิ้นไป โดยประชาชนชาวไทยต่างพร้อมใจกันคิดดีและทำดีเพื่อถวายเป็นพระกุศลในวโรกาสการครองราชย์ครบ 60 ปี

“ขอให้องค์พระศรีรัตนตรัย และทวยเทพเทวาอารักษ์ในสากลโลก
ดลบันดาลให้พ่อหลวงทรงมีพระพลานามัยแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บทั้งปวง
มีพระเกษมสำราญ และขอให้ลูกๆ ของพ่อหลวงทุกคนจงคิด และทำแต่ในสิ่งที่ดีงาม
ไม่เบียดเบียนกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน เพื่อตนเอง สังคมประเทศชาติ และเพื่อ
พ่อหลวงของเราในวันรณกาลเทอญ”

ตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยทุกๆ คนต้องการให้คนไทยรักกัน
สามัคคีร่วมกันทำความดี ไม่เบียดเบียนกัน มีน้ำใจให้กันและกันเพื่อประโยชน์สุข
ของคนในชาติเพื่อตนเอง และเพื่อ “พ่อหลวงของเรา”

3) พระชนมพรรษา

คำถวายพระพรที่ประชาชนชาวไทยมีความหวังเฝ้ารอพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวในเรื่องของพระชนมพรรษาเนื่องจากในปี พ.ศ.2549 พระองค์มี
พระชนมพรรษาถึง 79 พรรษา ประชาชนชาวไทย จึงถวายพระพรให้พระองค์มีพระชนม
ที่ยั่งยืนนาน ทรงเป็นมิ่งขวัญ และเป็นที่พักพิงของประชาชนชาวไทยตลอดไป

ตัวอย่างคำถวายพระพร

“ขอพระองค์ทรงพระเจริญอายุยิ่งยืนนานอยู่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของลูกตลอดไป”

“ขอพระองค์ทรงมีพระชนมายุยิ่งยืนนาน ทรงพระเจริญ”

“ขอพระองค์ทรงพระเจริญมีพระชนมายุยิ่งยืนนาน”

“ขอให้ในหลวงมีพระวรกายที่แข็งแรง มีความสุข อายุยืนนาน”

4) การอ้างถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์

โดยปกติผู้น้อยไม่สามารถอวยพรผู้ใหญ่ได้โดยตรง ดังนั้นจึงมีการอ้าง
สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ มาอวยพรแทน โดยให้คุ้มครอง หรือให้ประสพกับสิ่งที่เป็นมงคล

ตัวอย่างคำถวายพระพร

“ข้าพระพุทธเจ้าเด็กชายเทวินทร์ พรหมโณภาส ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย
โปรดปกป้องคุ้มครองพระองค์ จงทรงพระเกษมสำราญ พระชนมายุยิ่งยืนนานตลอด
กาลเทอญ”

“เนื่องในวโรกาสพระราชพิธีฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี ข้าพระพุทธเจ้าและครอบครัว ขอพระบรมราชานุญาตถวายพระพรแด่องค์ท่าน ข้าพระพุทธเจ้าขออาราธนาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ปกปักรักษาคุ้มครองประเทศไทยและสากลโลกอีกทั้งพระอนุญญาบารมี คุณความดี และน้ำพระราชหฤทัยที่เมตตากรุณาต่อเหล่าพสกนิกรของพระองค์ ปกป้องคุ้มครองให้พระองค์ พระราชินี และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์มีพระสุขภาพพลานามัยแข็งแรง เป็นมิ่งขวัญ เป็นในหลวงที่เหล่าข้าพระพุทธเจ้าเทอดทูนไว้เหนือเกล้าด้วยความเคารพเลื่อมใสและจงรักภักดีอย่างที่สุดขอเดินตามรอยเท้าพ่อหลวงเป็นคนดี ตอบแทนคุณแผ่นดินพระพุทธเจ้าข้า”

5) การตั้งปณิธาน

ความห่วงใยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้พระองค์สำราญราชหฤทัยเป็นผลให้ประชาชนชาวไทยถวายพระพรด้วยการตั้งปณิธานการทำความดีด้วยวิธีการต่างๆ ถวายพระองค์ เช่น การดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง การตั้งใจเรียน ทำหน้าที่ของประชาชนชาวไทยให้ดี การเป็นคนดี การสัญญาว่าจะเป็นคนดีของสังคม เป็นต้น

ตัวอย่างคำถวายพระพร

“ขอให้พระองค์ทรงมีอายุยืนนานและจะทำความดีเพื่อถวายให้ในหลวงและจะยึดเศรษฐกิจพอเพียงตลอดไป”

“ขอให้พระองค์ทรงมีอายุยืนนานอยู่เป็นมิ่งขวัญให้กับประชาชนชาวไทยตลอดไปและจะจงรักภักดีกับประเทศไทยของพ่อ และจะทำทุกอย่างที่ดีให้กับพ่อและประเทศไทยนี้”

“ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนานเป็นมิ่งขวัญของปวงชาวไทยตลอดไป ข้าพระพุทธเจ้าขอปฏิญาณว่าจะดำเนินชีวิตด้วยความพอเพียง ตามรอยพระยุคลบาทจะตั้งใจเรียนและไม่ก่อความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นและประเทศชาติด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม”

“ขอให้ในหลวงถนอมพระวรกายด้วยค่ะ ขอให้ทรงมีพระสุขภาพแข็งแรง พระองค์คือพระ คือแสงทองนำทางด้วยพระจริยวัตรที่งดงาม ในความเป็นลูก เป็นพ่อ และพระเจ้าอยู่หัวของปวงชนชาวไทย ข้าพระพุทธเจ้าและชาวไทยจะปฏิบัติตัวตามแนวทางของพระองค์ค่ะ ขอพระองค์ทรงพระเจริญยิ่งยืนนานค่ะ”

“ขอให้ในหลวงมีพลานามัยที่แข็งแรง และหนูขอสัญญาว่า หนูจะเป็นคนดีและเป็นคนหนึ่งที่ช่วยพัฒนาประเทศชาติให้รุ่งเรืองให้ได้ค่ะ”

การตั้งปณิธาน การทำดีด้วยวิธีการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ประชาชนชาวไทย ต้องการให้ผลบุญของการทำดีส่งผลให้พระองค์ทรงประสบสิ่งที่เป็นมงคล สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของสังคมไทยที่สังคมพุทธศาสนาตามความเชื่อของพุทธศาสนิกชน ทั้งนี้การถวายพระพรยังพบการใช้อุปลักษณ์เปรียบพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคือ พระ และเปรียบพระองค์คือแสงทองที่ส่องนำทาง การเปรียบดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึงสังคมไทยที่มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ พระองค์ทรงเป็นผู้ที่มีเมตตา ทรงคุณงามความดีเหมือนพระ การอุปมาให้พระองค์ทรงเป็นแสงทองนำทาง ยังสะท้อนให้เห็นว่าพระองค์ทรงเป็นแบบอย่างและเป็นผู้ชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นแบบอย่างที่ดีงามและทรงนำแนวคิดนี้ให้ประชาชนคนไทยดำเนินรอยตามพระยุคลบาท

4. คำถวายพระพรกับปัจจัยทางสังคม

1) บริบททางสังคม

คนไทยมีความใกล้ชิดกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจากการทรงงานของพระองค์ที่เข้าถึงประชาชนชาวไทยในทุกพื้นที่ การได้รับความช่วยเหลือจากพระองค์ในเรื่องต่างๆ ตลอดระยะเวลา 60 ปีที่ทรงครองราชย์ อาทิ แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการนำ “หญ้าแฝก” มาใช้ป้องกันพังทลายของดิน แนวพระราชดำริ “แก้มลิง” โครงการพระราชดำริฝนหลวง กังหันชัยพัฒนา และแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้นับว่ามากกว่าสามพันโครงการทำให้ประชาชนชาวไทยมีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและจากการทรงงานไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ทำให้

ชาวไทยใกล้ชิดและมีความผูกพันเปรียบเสมือนพระองค์เป็นพ่อ ซึ่งประชาชนชาวไทยเรียกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “พ่อ” “พ่อหลวง” “ในหลวง” จากพระราชกรณียกิจและการไม่ถือพระองค์ทรงปฏิบัติพระองค์อย่างสามัญชน จึงเป็นเหตุผลให้ประชาชนชาวไทยกล้าใช้คำสามัญในคำถวายพระพร

ตัวอย่างคำถวายพระพร

“ผมรักพระองค์”

“ผมรักพ่อครับ”

“หนูรักในหลวงขอให้มีความสุขภาพแข็งแรง”

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีวัฒนธรรมการใช้ภาษาที่มีแบบแผน การใช้ระดับภาษาตามระบบชนชั้นซึ่งราชาศัพท์เป็น “ศัพท์ที่คนสามัญใช้เมื่อพูดถึง หรือพูดกับพระเจ้าแผ่นดินและพระบรมวงศานุวงศ์” (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2545:79) ถึงกระนั้นก็ตาม การใช้คำราชาศัพท์ในคำถวายพระพรปนกับคำสามัญทั่วไป หรือการใช้คำสามัญทั้งหมดในการลงนามถวายพระพร พบในการลงนามถวายพระพรเป็นจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นว่าคนไทย มีความผูกพันกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างใกล้ชิด สังเกตได้จากการใช้คำสรรพนามเรียกแทนพระองค์ว่า “พ่อ” และคำสรรพนามแทนผู้เขียนคำถวายพระพรซึ่งเป็นสามัญชนว่า “ผม” “กระผม” “หนู” “ดิฉัน”

2) ทศนคติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งเปรียบเสมือนสมมติเทพที่ประชาชนชาวไทยยกย่องและเทิดทูนไว้เหนือสุด แต่ด้วยพระจริยวัตรและการทรงงานหนักเพื่อประโยชน์สุขของปวงชนชาวไทยด้วยโครงการในพระราชดำริต่างๆ ทำให้ทศนคติของประชาชนชาวไทยที่มีต่อพระองค์มีมากกว่าสมมติเทพหรือกษัตริย์ พระองค์เปรียบเสมือนพ่อของคนไทยเนื่องจาก สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความผูกพันกันในระหว่างเครือญาติ มีความใกล้ชิดเนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมที่ต้องอาศัยแรงงานจากสมาชิกภายในครอบครัวซึ่งในอดีตครอบครัวของคนไทยเป็นครอบครัวใหญ่ที่พึ่งพา

อาศัยเกี่ยวกัน ความเคารพและความกตัญญูต่อญาติผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่ถูกหล่อหลอมให้คนในสังคมพึงปฏิบัติ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าสมาชิกในครอบครัวจึงให้ความรักและความเคารพพ้องซึ่งมีฐานะเป็นหัวหน้าครอบครัว เช่นเดียวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งมีฐานะเป็นกษัตริย์ปกครองประเทศด้วยการทรงงานและพระจริยวัตรของพระองค์ที่มีต่อชาวไทยเสมือนบิดากระทำต่อบุตร จนเป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลกทำให้ชาวไทยรักพระองค์ดุจดังพ่อ

สรุป

แม้ว่าในสังคมไทยมีข้อกำหนดการใช้คำราชาศัพท์กับพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์เป็นวิถีปฏิบัติของผู้คนในสังคม แต่จากการศึกษาคำถวายพระพรพบทั้งการใช้คำราชาศัพท์และคำสามัญธรรมดา รวมถึงการใช้ระดับภาษาทั้งที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการในการแสดงออกดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความคิดที่ประชาชนชาวไทยมีต่อพระมหากษัตริย์ที่เปรียบพระองค์เป็นพ่อและประชากรเป็นลูกภายใต้การปกครอง ดังนั้นรูปภาษาที่ปรากฏจึงมีลักษณะภาษาที่ถูกแสดงออกต่อพ่อเนื่องจากตลอดระยะเวลาของการครองราชย์นั้นพระองค์ได้ทรงงานหนักเพื่อประชากรชาวไทย จึงทำให้คนไทยมีความใกล้ชิด เทิดทูนพระองค์ ด้วยการแสดงความห่วงใยในเรื่องต่างๆ ดังต่อไปนี้ พระพลานามัย พระชนมพรรษา พระทัย โดยการให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ปกป้องรักษาและการตั้งปณิธานเดินตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง การตั้งตนเป็นคนดี การตั้งใจทำงาน เพื่อให้ผลบุญของการทำความดีส่งผลถึงพระองค์ตามแนวความเชื่อของพุทธศาสนิกชน

ภาษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสังคมเป็นส่วนหนึ่งของภาษา รูปภาษาของสังคมที่ปรากฏขึ้นเกิดจากผลของผู้คนในสังคมที่มีธรรมเนียมปฏิบัติตามกรอบความเชื่อและประเพณี การถวายพระพรจึงเป็นธรรมเนียมปฏิบัติหนึ่งของคนในสังคมไทยที่สื่อสะท้อนให้เห็นถึงความรักของประชาชนที่มีต่อพระมหากษัตริย์เหมือนความรักของลูกที่มีต่อพ่อ

รายละเอียดเกี่ยวกับผู้เขียน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
E-mail : thinsr@kku.ac.th

เอกสารอ้างอิง

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). **พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ:
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- วัชรพันธ์ พิศนาคะ. (2548). **คำอวยพรและประเพณีต่างๆ ของไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ถวายพรพรออนไลน์. (2549). (ออนไลน์) สืบค้นเมื่อ 24 มีนาคม 2559 จาก: www.manager.co.th/king60years
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2545). **ภาษาในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.